

Запитання та відповіді стосовно навчання щодо ризиків, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами (EORE), для України

Яку підтримку можуть надавати органи влади та працівники соціальних служб під час проведення заходів з EORE в надзвичайних ситуаціях, а також інших навчальних заходів щодо ризиків, пов'язаних із засобами ураження вибухової дії

Дата останнього оновлення: 21 березня 2022 р.

Цей документ «Запитання та відповіді...» був розроблений [EORE Advisory Group](#) — глобальною групою, до якої входить понад десять агенцій ООН, міжнародних і неурядових організацій. Він має на меті надання керівних указівок щодо навчання ризикам, пов'язаним із вибухонебезпечними предметами (EORE), для організацій, які здійснюють заходи з реагування на поточну кризу в Україні. Попри те, що ці керівні вказівки були розроблені з фокусом уваги на українській кризі, партнери можуть вважати нижченаведену інформацію корисною для застосування також в інших надзвичайних ситуаціях, що вимагають реагування.

Зміст

Ключові визначення	2
Основи надання EORE в надзвичайних ситуаціях	2
Координація дій з іншими учасниками	4
Спільне використання матеріалів з EORE	5
Надання EORE під час збройного конфлікту, повітряних бомбардувань та артилерійських обстрілів	6
Надання EORE особам, що перебувають у стані переміщення	8
EORE в цифровому форматі	9
Інклюзивний підхід, запобігання завданню шкоди та чутливість до конфлікту	11
Інші заходи на підтримку проведення EORE	13
Мінімізація ризику для професіоналів, які працюють у районах, що постраждали внаслідок присутності ВВП	14
Додаткові ресурси й контактна інформація	15

Стислий посібник

- Якщо ви є представником **організації, яка надає EORE або розмірковує над можливістю надання таких курсів**, розпочніть із таких розділів, як «[Основи надання EORE в надзвичайних ситуаціях](#)» та «[Координація дій з іншими учасниками](#)». Після цього рекомендуємо ознайомитися з рештою вмісту.
- Якщо ж ваша роль **у гуманітарній діяльності** в Україні є іншою, слід зокрема звернути увагу на запитання й відповіді, виділені жовтим маркером. Це стосується [інформації про безпеку персоналу](#) та про [шляхи надання підтримки](#) в межах EORE.
- Якщо ви **журналіст**, прочитайте інформацію щодо того, [у який спосіб журналісти можуть безпечно та відповідально звітувати](#) з України або про Україну.

Ключові визначення

- **Вибухонебезпечні предмети (ВНП):** таким терміном узагальнюються нижчезазначені боєприпаси, на знешкодження яких націлене реагування в межах протимінної діяльності. Це міни, касетні боєприпаси, боєприпаси, що не вибухнули (UXO), залишені вибухонебезпечні боєприпаси (AXO), міни-пастки, інші пристрої (відповідно до визначення, наданого в додатковому протоколі II до Конвенції про заборону конкретних видів звичайної зброї (CCW APII)) та певні зразки саморобних вибухових пристроїв (СВП).
- **Навчання щодо ризиків, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами (EORE):** заходи, націлені на зниження ризику отримання травм через спрацювання ВНП, через поліпшення обізнаності жінок, дівчат, хлопців і чоловіків згідно з притаманною їм відповідною вразливістю, ролями та потребами, а також через просування змін у їхній поведінці. До основних заходів належать розповсюдження інформації серед населення, проведення навчальних та освітніх заходів.
- **Міжнародні стандарти протимінної діяльності (IMAS):** чинні стандарти для проведення всіх операцій протимінної діяльності. Зокрема, інформацію щодо EORE див. в [IMAS 12.10](#).
- Засоби ураження вибухової дії — це ширша, ніж ВНП категорія, яка охоплює всі звичайні види озброєнь, що активуються шляхом детонації бризантних вибухових речовин з утворенням вибухової хвилі та зони розлітання уламків. До них, серед іншого, належать артилерійські та реактивні снаряди, ракетні боеголовки, мінометні постріли, авіаційні бомби та всі саморобні вибухові пристрої (СВП).

Основи надання EORE в надзвичайних ситуаціях

Чи становлять ВНП загрозу на території України? Чи надходять відомості про нові нещасні випадки, спричинені ВНП?

- Надходили повідомлення як про нові випадки застосування наземних мін, так і про наявність нових вибухонебезпечних залишків війни (ВЗВ), включно із суббоєприпасами, якими засмічені різні регіони України. Це призводить до неприйнятних рівнів загроз для сотень тисяч осіб. Також надходять [доповіді](#) щодо використання касетних боєприпасів. Можна зробити припущення, що від 10 до 30 % застосованих засобів ураження вибухової дії, які були скинуті, запущені чи стартували з пускових установок, не вибухнули відповідно до конструктивного задуму, а інша велика кількість вибухонебезпечних предметів була залишена в різних місцях.
- Управління Верховного комісара ООН із прав людини (ОНЧР) веде моніторинг та оновлює чисельність постраждалих серед цивільного населення. Однак на цьому етапі нещодавно отримані дані не завжди розподілені за типом випадку. «Більшість зареєстрованих даних про жертви серед цивільного населення є наслідком застосування засобів ураження вибухової дії з великою площею ураження, включно зі снарядами важкої артилерії та ракетами систем залпового вогню, а також через застосування ударів ракетами та авіаційними бомбами». Із засобів масової інформації були отримані нові повідомлення про поведження людей із ВНП чи про інші випадки контакту, як то, наприклад, коли цивільні особи на власному автомобілі зіткнулися з наземною міною, у результаті чого постраждало [6 людей](#). Як наземні міни, так і касетні боєприпаси заборонені конвенцією щодо застосування, накопичення запасів, виробництва й передавання протипіхотних мін та їхнього знищення (ратифікованою Україною) і конвенцією про заборону касетних боєприпасів; окрім цього, їхнє застосування обмежено конвенцією про заборону конкретних видів звичайної зброї (ратифікованою Україною та Росією).

Чи є проведення заходів з EORE в надзвичайних ситуаціях важливим та коли слід їх проводити?

- Оскільки ВНП створюють загрозу для цивільного населення, є невідкладна гуманітарна потреба в розгортанні та розповсюдженні EORE. Нещасним випадкам, спричиненим ВНП, можна запобігти!

- «Захист постраждалих від конфлікту людей та цивільної інфраструктури з належним дотриманням міжнародного гуманітарного права, норм і стандартів», включно з наданням EORE, вважається однією з трьох невідкладних стратегічних цільових завдань Управління ООН із координації гуманітарних питань (ОСНА), викладених у [Екстремому зверненні щодо України \(березень-травень 2022 р.\)](#).
- Це [основоположне зобов'язання щодо гуманітарної діяльності, яке стосується дітей](#): «Діти та громади, які піддаються ризику, мають доступ відповідно до вікової категорії до освітніх заходів щодо ризиків, пов'язаних із засобами ураження вибухової дії»

У якій формі має надаватися навчання щодо ризиків, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами (EORE)?

- Протягом перших чотирьох тижнів війни ключові учасники EORE застосовували, наприклад, підходи з використанням цифрових джерел масового інформування (Facebook, Telegram, Twitter, інші інтернет-платформи тощо), у метро та на залізничних станціях розповсюджувалися таргетовані відео- та друковані матеріали, через учителів передавалися електронні засоби дистанційного навчання, проводилися деякі заходи з міжособистісного EORE в укриттях та ін.
- У надзвичайних ситуаціях і в умовах обмеженості в часі комунікація може мати односторонній характер. Мета полягає в тому, щоб у максимально стислі терміни охопити інформацією про ВВП та безпековими повідомленнями базового рівня, націленими на стимулювання прийняття безпечної моделі поведінки, якнайбільшу кількість людей, що піддаються ризику. Водночас слід стимулювати в доступному обсязі двобічну інформаційну взаємодію (наприклад, у вигляді відповідей на дзвінки чи передавання матеріалів/інформації з рук у руки).
- Екстрені повідомлення можуть мати тенденцію до формального характеру, оскільки всеосяжні визначення потреб зазвичай провести неможливо, та й люди в будь-якому разі не мають часу читати чи усвідомлювати в повному обсязі повідомлення щодо EORE в обставинах перевантаження критично важливою інформацією іншого напрямку, яка стосується їхньої безпеки та добробуту. У таких випадках ключові моменти звернень залежать від великої кількості різноманітних чинників, як-от цільова аудиторія, типи загроз у вигляді ВВП, типи застосованих моделей поведінки на момент прийняття ризику, а також інформація, до якої відповідні національні/місцеві органи влади та оператори з надання EORE мають доступ.
- Слід також приділити увагу формату повідомлення та методу його надання. Потрібно сконцентрувати зусилля на підвищенні рівня поінформованості про загрози та зробити акцент на безпечних моделях поведінки, як-от виявлення потенційно небезпечних зон, а також визначення осіб, на яких покладається відповідальність у випадку виявлення небезпечних зон чи ВВП.
- Необхідно потурбуватися про те, щоб одне з основних повідомлень було присвячене тому, що потрібно робити та кого викликати в разі виявлення ВВП. Слід забезпечити, щоб механізм звітування був чітким і добре поширеним, якщо такий спосіб поведінки є безпечним ([див. далі пояснення, щодо принципу «не завдай шкоди» та чутливості до конфлікту](#)). Водночас у ситуації, коли відсутня здатність до реагування на звіти чи до впорядкування надійної роботи гарячої лінії, це може створити репутаційні ризики для організації, що запроваджує кампанію з EORE.
- Усім організаціям, залученим до EORE, слід запроваджувати скоординоване реагування, використовуючи [підкластер протимінної діяльності](#), який діє під супроводженням програми розвитку ООН (UNDP), узгоджуючи більшість важливих повідомлень і використовуючи спільний слоган, якщо є така можливість. Уражене населення отримуватиме великий обсяг інформації, тому дотепний слоган, який добре запам'ятовується, може допомогти в розповсюдженні повідомлення.

Які є ідеї щодо проведення заходів з EORE у надзвичайній ситуації?

- Можна швидко розробити та надавати EORE в цифровому форматі, щоб охопити великі аудиторії за порівняно невеликих витрат і водночас стимулювати [двобічну інформаційну взаємодію](#). Надання повідомлень через засоби масової інформації, по радіо, в СМС чи голосових повідомленнях може спрацювати як найшвидший спосіб охоплення великої аудиторії (див. нижче в розділі, присвяченому [цифровому EORE](#)).

- У ситуації на кшталт тієї, що склалася в Україні, EORE слід скоординувати з іншими заходами гуманітарного реагування, які мають вихід на аудиторію, що перебуває поза домівками. Наприклад, коли інформація в межах EORE вже надається в укриттях, на залізничних станціях та в метро. Матеріали для EORE можна також надавати разом із харчовими продуктами та водою (наприклад, у вигляді наліпок на пляшках). Також можна вбудовувати такі матеріали в навчальні посібники з реагування в надзвичайних ситуаціях (якщо такі ситуації сталися).
- Якщо є можливість залучити навчених координаторів, оцініть їхні спроможності та наявність безпечних умов для проведення заходів у місцях їхнього перебування. Це набуває ще більшого значення в районах, де відсутнє радіомовлення, не працює Інтернет та телефонні мережі.
- Листівки можуть стати потужним засобом інформування, якщо мають привабливий графічний дизайн, містять чіткі поради з ключових питань. Водночас листівки, де містяться важкі для з'ясування тексти, можуть не завдати необхідного впливу на людей, що перебувають у стані зміни місця перебування, оскільки вони, можливо, не читатимуть їх. Надання корисних речей із повідомленнями щодо заходів безпеки: наприклад, повідомлення про заходи безпеки на пляшках із водою, сумках багаторазового використання (сумках-тоут), дитячих книжках-розмальовках та іграшках.
- Виявлення лідерів думок у соцмережах (чи будь-яких інших засобах інформаційної взаємодії), які здатні розповсюджувати ключові повідомлення, призначені для забезпечення суттєвого впливу

Додаткові ресурси з питань надання EORE в надзвичайній ситуації

- Розділ 8.2 [міжнародного стандарту з протимінної діяльності 12.10](#) стосується проведення заходів з EORE в надзвичайній ситуації
- [Посібник IMAS № 9 із застосування передових методів навчання ризикам, спричиненим мінами](#) містить указівки щодо проведення EORE в надзвичайній ситуації
- Комплект інструментів ЮНІСЕФ для навчання в надзвичайних ситуаціях ризикам, спричиненим мінами, 2008
<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/unicef-emergency-mine-risk-education-toolkit>

Координація дій з іншими учасниками

Контактні особи Контактні особи в Україні для проведення протимінної діяльності та заходів з EORE

- **Підкласстер протимінної діяльності:** Мартін Аубрехт (Martin Oubrecht) (martin.oubrecht@undp.org) та Олександр Лобов (oleksandr.lobov@undp.org)
- **Данська рада в справах біженців:** Нік Вовк (Nick Vovk) (nick.vovk@drc.ngo)
- **Швейцарський фонд із розмінування:** pm@fsd.ch або dpm@fsd.ch
- **HALO Trust:** Імоджен Черчілль (Imogen Churchill) (imogen.churchill@halotruster.org)
- **ЮНІСЕФ:** Тетяна Казанжи (tkazanzhy@unicef.org)

Чому важлива координація заходів з EORE?

- Координація заходів є ключовим моментом із погляду на забезпечення взаємної підтримки та взаємодоповнювальних дій із боку операторів EORE та інших організацій із протимінної діяльності.

- Координація дій дозволяє нам визначити, яка інформація є в наявності (наприклад, щодо виявлення та картування чинників небезпеки, даних стосовно постраждалих осіб, людей, що піддаються найвищому ризику), а також щодо наявного потенціалу (що вже було зроблено, де, як та якою організацією).
- Зазвичай рекомендується якомога більше спиратися на наявний потенціал.

Який координаційний механізм щодо EORE існує в Україні та як моя організація може узгодити свою діяльність із ним?

Підкласстер протимінної діяльності (MASC), який діє під супроводженням ПРООН (UNDP), — це основний координаційний орган протимінної діяльності в Україні (включно з EORE). Це унікальна платформа, де регулярно відбуваються зустрічі національних і міжнародних органів та організацій для обміну інформацією щодо їхньої діяльності, координації та планування спільного реагування в межах протимінної діяльності на території України. UNDP значною мірою розширила координацію реагування в межах протимінної діяльності за підтримки UNMAS, ЮНІСЕФ, національних органів влади та ключових операторів протимінної діяльності. Звернутися до MASC можна електронною поштою на адресу martin.oubrecht@undp.org або oleksandr.lobov@undp.org.

Які організації проводять зараз активну діяльність із надання EORE на місцях?

- Станом на 16 березня 2022 року Уряд України (зокрема Міністерство з надзвичайних ситуацій, Міністерство освіти й науки), ЮНІСЕФ, Рух Червоного Хреста, [Данська рада з питань біженців \(DRC\)](#), [Швейцарський фонд із розмінування \(FSD\)](#), [HALO Trust](#) та інші організації надають EORE в надзвичайній ситуації, що склалася в Україні.

Спільне використання матеріалів з EORE

Чи можна перепрофілювати раніше видані матеріали з EORE для України, щоб користуватися ними зараз?

- У разі зміни обставин і структури ризиків продукцію з EORE слід переоцінити й повторно протестувати (IMAS 12.10). Водночас, з огляду на обставини, слід розглянути можливість застосування прискореної процедури тестування, наприклад, у малих групах, що складаються з дорослих та однієї дитини, під час їхнього перебування в укритті.
- Слід принаймні провести в максимально можливому обсязі оновлення даних про забруднення та загрози
- Розроблення нових матеріалів може потребувати великих витрат і виявитися недостатньо результативним, оскільки люди, що піддаються ризику, повинні отримувати інформацію з багатьох різноманітних джерел. Ключем до вирішення цієї проблеми є чітке визначення засобів реагування разом з учасниками гуманітарних заходів, у тому числі й щодо розроблення інформаційних матеріалів. Наприклад, у певних надзвичайних ситуаціях до змісту листівок для мігрантів і внутрішньо переміщених осіб додається інформація на різні теми, які стосуються захисту: безпечні зони, укриття, безпечні та небезпечні шляхи, контактні номери телефонів екстреного зв'язку та повідомлення в межах EORE.

Чи можна адаптувати матеріали з EORE, розроблені для інших обставин?

- Адаптування матеріалів з EORE, розроблених для інших обставин, може за деяких умов виявитися непридатним або таким, що дезорієнтує. Отже, будь-які адаптовані матеріали, призначені для проведення EORE в інших обставинах чи умовах, необхідно ретельно перевірити, перш ніж вони будуть розповсюджуватися (IMAS 12.10).
- В умовах надзвичайної ситуації, коли швидкість є вирішальним чинником, матеріали необхідно принаймні перекласти та максимально адаптувати до обставин. Наприклад, переконатися, що використовувані зображення (місцевості, будинків, людей) можна впізнати та співвіднести в культурному плані, а також що описані загрози відповідають дійсності.

Додаткові ресурси

Приклади матеріалів для EORE, що використовуються в Україні

- [Репозиторій матеріалів для EORE, який належить ЮНІСЕФ Україна](#). Найближчим часом очікується надходження нових інструментів для EORE!
- [Матеріали Товариства Червоного Хреста України](#), що стосуються безпечної поведінки в період активних обстрілів і бомбардувань
- Розгорнуті повідомлення щодо заходів безпеки, які надаються на Facebook-сторінці FSD [BezMin](#)
- [Нові матеріали](#) та публікації в соцмережах [від HALO Trust](#)
- [Україна 2016, «Супергерої проти мін»](#): підхід на основі ігор, що розвивають, для залучення дітей до навчання правилам мінної безпеки. Описуються герої, популярні в деяких регіонах України, а також наводяться висновки за результатами попередньої діяльності.

Примітка. Якщо ваша організація має бажання поділитися матеріалами на цьому сайті, зверніться до секретаря EORE AG (Кейтлін Ходж (Kaitlin Hodge), k.hodge@gichd.org)

Надання EORE під час збройного конфлікту, повітряних бомбардувань та артилерійських обстрілів

Що таке підготовленість до конфлікту та захист (СРР)?

- СРР — це оперативне та стратегічне реагування на проблему, створену бойовими діями в районах міської забудови, та на застосування засобів ураження вибухової дії в густонаселених районах (EWIPA). Воно має на меті підвищення рівня готовності цивільного населення, забезпечення стійкості будівель та поліпшення захисту від вибухонебезпечних предметів, починаючи з періоду, що передує конфлікту, та в часи, коли він триває.
- СРР може включати, наприклад, навчання безпечній поведінці та заходам зі зниження ризику, які можна вжити вдома, безпечнішу евакуацію, навчання в громадах і школах, базову першу допомогу та протипожежну безпеку, методи виживання в умовах облоги, забезпечення фізичного захисту й надання необхідного обладнання.
- СРР — це набір заходів та практичних методів безпеки, які допомагають убезпечити цивільних осіб та їхні родини під час збройного конфлікту шляхом надання повідомлень базового рівня, націлених на підвищення обізнаності про кроки, яких необхідно вжити **перед атакою, у час, коли вона триває, та після її завершення** (на увазі маються повітряні бомбардування, інтенсивні артилерійські обстріли та бойові дії на території міських забудов).

Контактні особи

для консультацій щодо підготовленості до конфлікту та захисту (СРР)

Якщо ви зацікавлені у вивченні додаткових матеріалів, що стосуються СРР, включно з технічними настановами та зразками матеріалів, можете звернутися на вказані нижче адреси.

- **Norwegian People's Aid (NPA):** Бенедікт Бьорч-Андресен (Benedikte Bjerch-Andresen) (benbje812@npaid.org) і Колін Brent (Colin Brent) (colinb@npaid.org)
- **Служба UNMAS Palestine:** Ханія Альбайомі (Haniya Albaioumy) (haniyaa@unops.org)

Які основні повідомлення є доречними для захисту від повітряних бомбардувань та артилерійських обстрілів?

- Щодо повідомлень, які поширюються в Україні, див. [матеріали](#), розроблені Товариством Червоного Хреста в Україні, та [публікації на Facebook-сторінках](#) FSD
- Загальні підготовчі повідомлення
  - Зниження ризиків у домашніх умовах: трохи відчиніть вікна, закрийте їх шторами, заліпіть картоном чи стрічкою; перебувайте подалі від них. Приберіть усі важкі та скляні речі. Приберіть займисті матеріали.
  - Виберіть та підготуйте безпечну кімнату, яка розташована всередині будівлі, не має вікон загалом або найменшу їхню кількість (не з боку вулиці).
  - Підготуйте основні предмети першої необхідності на випадок, якщо ви опинитеся в ситуації без можливості виходу.
  - Підготуйте тривожну валізу, куди покладіть свої найнеобхідніші речі, засоби зв'язку та коштовності.
  - Підготуйте план евакуації родини, включно з порадами щодо безпеки в надзвичайній ситуації, як-от призначенням ролей та відповідальності, знаходженням усіх поруч один з одним, перевіркою наявності всіх членів родини та рухом сходами, а не ліфтом.
  - Визначте, які локації є безпечними.
- Загальні повідомлення щодо захисту
  - Якщо артилерійський обстріл застав вас удома, тримайтеся якомога далі від вікон, дотримуйтеся вищенаведених правил безпеки, перебувайте в безпечному положенні, а потім перейдіть до безпечної кімнати.
  - Якщо ж артилерійський обстріл застав вас за межами будинку, присядьте, закрийте голову (безпечне положення) та переміщуйтеся в напрямку найближчої та найбезпечнішої споруди.
  - Якщо артилерійський обстріл застав вас в автомобілі, негайно зупиніть двигун, вийдіть із машини, присядьте й переміщуйтеся в напрямку найближчої та найбезпечнішої споруди. Якщо ви перебуваєте на відкритій місцевості, ляжте на землю й дочекайтеся кінця обстрілу.
- Поради щодо рятування людей, наприклад процедура зупинення значної кровотечі до прибуття медичної допомоги.
- Які передові методи чи уроки можна взяти з інших контекстів? На палестинських територіях повноцінний сеанс СРР триває щонайменше 90 хвилин. Скорочена версія також була додана до традиційних сеансів EORE у вигляді найважливіших повідомлень із тематикою СРР про безпечні дії протягом авіанападів. Протягом дії надзвичайної ситуації слід зосереджувати увагу здебільшого на основних повідомленнях, зазначених раніше.
- Що стосується EORE, матеріали з СРР та відповідний інформаційний уміст (формулювання повідомлень, графічні матеріали, мова та ін.) слід надавати з урахуванням потреб осіб із різними фізичними вадами. Також слід брати до уваги чинні соціальні норми. Програма, яка, наприклад, діє на палестинських територіях, зосереджена на потребах жінок і має на меті розширення їхніх прав і можливостей та застосування ефекту багаторазового підсилення, але в деяких громадах, де чоловіки дотримуються вкрай домінуючих поглядів, однаковому таргетуванню мають підлягати також і чоловіки, оскільки жінки не спроможні брати відповідну участь у заходах із підготовки домівок без залучення чоловіків. Щоб переконати чоловіків у правильності проголошуваних заходів, необхідно доносити до них знання з перших вуст, тобто від джерела інформації.
- Окрім цього, у Палестині спостерігалися такі факти, що ризик надання першої допомоги створював в осіб, які проходять навчання, хибне враження, нібито вони отримали достатні знання для надання порад медичного характеру та застосування на їхній основі певних дій. Отже, для того, щоб не завдати шкоди, такий компонент СРР, як надання першої допомоги, було скорочено та зведено до найосновніших повідомлень щодо рятування людей. Також до

цієї частини навчання було додано роз'яснювальне зауваження від координаторів стосовно того, що ці повідомлення мали на меті збереження життя травмованих людей до моменту прибуття медичної допомоги. За необхідності навчання з надання першої допомоги може проводитися у вигляді окремих тренувальних занять.

- Якщо доцільно, було б корисно вивісити в домогосподарствах друковані матеріали про порядок дій у випадку конфлікту. Іншими корисними засобами, як зазначали отримувачі навчання, були відеоматеріали, голосові повідомлення та магнітні наліпки для холодильників.
- 80% обговорень, які проводилися в громадах на палестинських територіях, були присвячені порадам щодо подолання стресу та поліпшення психічного стану, а також методам поводження з дітьми.

Додаткові ресурси з питань захисту протягом збройного конфлікту

- [Керівні вказівки щодо поліпшення обізнаності про ризики та формування безпечніших моделей поведінки \(RASB\)](#) від Руху Червоного Хреста (виберіть файл у форматі PDF для безкоштовного завантаження; доступна також версія російською мовою). Зокрема, див. стор. 42—43 щодо повідомлень під час збройного конфлікту та стор. 43—44 щодо повідомлень про випадки збройного насильства в міських районах і про інші ситуації здійснення насильства.
- Зразки матеріалів щодо CPP від NPA (арабською мовою) у [Facebook](#), [Instagram](#) та на [YouTube](#)

Надання EORE особам, що перебувають у стані переміщення

Чому є важливим націлювання EORE на осіб, що перебувають у стані переміщення?

- Переміщення населення (внутрішньо переміщені особи та біженці) або інші переміщення людей територією країни, які мають звичайний характер, — це особливі чинники ризику в зазначених обставинах.
- Переміщене населення може бути необізнаним щодо загроз та/або ніколи не стикалося з проблемами забруднення ВВП. Ці люди можуть пересуватися вздовж забруднених шляхів.

Які належні практичні методи та рекомендації можна застосовувати за результатами подій, що відбувалися в інших обставинах?

- Контрольно-пропускні пункти або пункти перетину кордону можуть надати можливість EORE людям, що перебувають у стані переміщення (зокрема, у тих випадках, коли вони заходять у постраждалі райони). Часто такі заходи здійснюються в координації з іншими секторами, як от Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR), Міжнародна організація з питань міграції (IOM) або Міжнародний рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. Повідомлення можуть надаватися в пунктах поповнення запасів води, роздавання продовольства, у транзитних центрах, центрах інкасування, під час проходження стратегічних коридорів та в місцях, адаптованих для дітей. В Афганістані в центрах приймання біженців на прикордонних пунктах пропуску були облаштовані інформаційні стенди, присвячені розпізнаванню ВВП та моделям безпечної поведінки в такий спосіб, щоб усі особи, які прибувають, зобов'язані були проходити повз них з інтервалом у десять хвилин. Цей захід був складником пакету послуг на кордоні, і він надав можливість охопити понад 600 000 осіб за один рік.
- У процесі організації очної форми EORE для біженців та осіб, що повертаються, важливо враховувати, що міграційні потоки часто мають непередбачуваний характер, їхня інтенсивність змінюється в часі та залежно від пункту перетину. Час, відведений для проведення сесій EORE, часто повинен бути коротким, оскільки людям також необхідно отримати послуги інших типів, тобто швидко переміщуватися з однієї ділянки до іншої.

- Порядок надання повідомлень і передові практичні методи, що ґрунтуються на досвіді, отриманому в Сирії, наводяться в документі [«Керівні вказівки щодо навчання ризикам, пов'язаним із вибухонебезпечними чинниками \(EHRE\), для безпечного повернення додому»](#). Не слід припускати, що порядок надання повідомлень, який застосовувався в Сирії, буде працювати в Україні, але такий документ може допомогти операторам в Україні визначити типи інформації та процес її оформлення.

EORE в цифровому форматі

Коли надається EORE в цифровому форматі?

- Зазвичай та в ідеальному випадку таке навчання надається на додаток до міжособистісного EORE, але також це може бути окремий захід у надзвичайній ситуації, націлений на отримання обізнаності щодо відповідної безпосередньої загрози життю людей, коли метою є якомога швидше охоплення широкої аудиторії та/або коли не можливо отримати доступ до місця призначення з міркувань безпеки чи внаслідок його важкодоступності.
- За деяких обставин та за відсутності відповідних можливостей чи обмеженості доступу EORE в цифровому форматі може бути одним із якнайшвидших шляхів надання повідомлень, що можуть рятувати життя людей завдяки використанню радіо або телебачення.
- Цифрові технології (як-от Viber, Facebook, Instagram, Twitter, Telegram, Youtube та інші) надають економічно ефективний та легко масштабований спосіб охоплення великих груп людей, зокрема молоді.
- Більшість із них легко оновлюються з метою адаптації до мінливих обставин, наприклад забруднення нового типу. Такі властивості є вкрай корисними для швидкоплинних середовищ.

Які методи можуть використовуватися для охоплення людей цифровими формами навчання?

- Вибір щодо надання EORE з використанням цифрових методів слід ґрунтувати на поведінці користувачів у специфічних обставинах. Річні доповіді щодо застосування цифрових технологій у різних країнах див. за адресою <https://datareportal.com/reports/>.
- Результативність можна поліпшити шляхом залучення до доведення повідомлень відомих людей, які користуються довірою цільової аудиторії.
- Доведення повідомлень через сформовані організаціями цифрові активи, як-от вебсайти, застосунки чи канали в соцмережах, може працювати на підтримку охоплення аудиторії та сприяти довірі до цих повідомлень.
- Повідомлення можуть обмежуватися використовуваними методами доведення. У таких випадках аудиторії слід надавати рекомендації щодо процедури отримання доступу до докладнішої інформації. В ідеальних випадках слід надати за допомогою доречної локальної технології централізований інформаційний ресурс, як-от телефонна гаряча лінія, вебсайт чи Facebook-сторінка.

Які міркування загального характеру є важливими під час розроблення цифрового інформаційного вмісту для EORE?

- Як і в разі використання всіх інших форм EORE, слід потурбуватися про те, щоб повідомлення EORE в цифровому форматі:
  - були чіткими й безпосередньо доступними, оскільки вікно можливостей щодо інформування аудиторії може бути короткочасним;
  - були максимально доречними та осяжними для цільової аудиторії через адаптацію інформаційного вмісту до конкретних груп і місць їхнього перебування;
  - містили заклики до дій, які заохочували б аудиторію ділитися вмістом зі своїми друзями та рідними.
- Повідомлення слід адаптувати за форматом (аудіо, графіка, текст, відео), механізмом надання (СМС, радіо, телебачення, соцмережі та ін.), а також за платформою (якщо це доречно).

- За можливості використовуйте фото, що характеризують висвітлювану ситуацію. Щоб підкреслити відповідність повідомлень, ефективними для сприйняття аудиторією можуть бути карти.
- Що стосується кампаній в Інтернеті, соцмережах та з використанням застосунків, інформаційний зміст необхідно розробляти насамперед для мобільних телефонів, оскільки в такий спосіб отримує доступ до повідомлень переважна більшість людей.

Які інші належні практичні методи та рекомендації можна застосовувати за результатами подій, що відбувалися в інших обставинах надання EORE в цифровому форматі?

- Результативне надання EORE в цифровому форматі покладається на якісну інформацію від експертів, які добре обізнані про події на місцях, та на їхню підтримку з метою сприяння в наданні зворотного зв'язку щодо матеріалів та в отриманні дозволів від належних органів влади
- Щоб максимізувати ймовірність охоплення якнайширшої цільової аудиторії, кампанії з надання EORE в цифровому форматі слід проводити переважно протягом не менше чотирьох тижнів
- Дієвість повідомлень EORE в цифровому форматі часто можна вимірювати в режимі реального часу, а отримані дані можна використовувати для адаптації наявного інформаційного вмісту, а також для формулювання майбутніх повідомлень

У який спосіб можна розповсюджувати повідомлення в районах, де мережі зв'язку не працюють?

- У таких ситуаціях може бути корисним об'єднання зусиль з іншими потужними постачальниками послуг, які мають доступ на територію району: наприклад, шляхом розповсюдження листівок у пакетах із харчовими продуктами або передавання повідомлень з EORE під час здійснення логістичних операцій (див. [інші приклади](#), наведені вище).
- Радіо є гарним варіантом розповсюдження повідомлень, якщо воно працює.
- Кампанії із застосуванням білбордів/плакатів можна проводити за наявності доступу. Розміщення можна здійснювати в районах високої інтенсивності руху автомобілів і людей, наприклад поблизу станцій метро, залізничних станцій та пішохідних переходів.
- Далі перелічено технології, які не потребують підключення до Інтернету.
  - Безплатні цифрові застосунки, як-от [Zapya](#), надають можливість обмінюватися файлами між пристроями без потреби в обміні даними кабельними або стільниковими мережами. Передавання файлових масивів між різними платформами може здійснюватися зі швидкістю 10 МБ/с. На території М'янми в районах, де відсутній доступ до Інтернету чи Wi-Fi, [застосунки для EORE](#) часто передаються через Zapya. Усі повідомлення з EORE, відправлені через цей застосунок, доступні в режимі офлайн.
  - [Переговорний пристрій для проведення навчання ризикам](#), який живиться від сонячних батарей
- Висновки, зроблені за результатами боротьби з пандемією COVID-19, полягають у тому, що зв'язки всередині громад (де вони вже існують) можуть бути важливим ресурсом мобілізації людей у кризові періоди. Для отримання докладнішої інформації див. статтю [«Надання EORE та COVID-19 у запитаннях і відповідях»](#).

Контактні особи з питань надання EORE в цифровому форматі

Для отримання порад щодо EORE в цифровому форматі звертайтеся до спеціалістів.

- **ЮНІСЕФ Україна:** Тетяна Казанжи (tkazanzhy@unicef.org)
- **Mines Advisory Group (MAG):** Співкерівник групи з виконання завдань щодо надання EORE в цифровому форматі Себастьян Касак (sebastian.kasack@maginternational.org) та Робін Тоул (Robin Toal) (robin.toal@maginternational.org)
- **Женевський міжнародний центр гуманітарного розмінування (GICHD)** Співкерівник робочої групи EORE в цифровому форматі Маттьє Ларуель (m.laruelle@gichd.org)

Додаткові ресурси з питань надання EORE в цифровому форматі

- [Огляд нових технологій і методів надання EORE в складних обставинах](#): див. зокрема главу 1 щодо технологій EORE та ресурсів у бібліотеці з тегом «Технології/цифрові». Також [українською](#) та [російською](#).
- Вебінари з EORE тривалістю одну годину «[Висновки MAG на основі досвіду реалізації проєкту з надання EORE](#)» та «[Цифрова гра з тематики EORE](#)» (з Лівану)
- «[Цифровий обмін інформацією в програмах з усунення забруднення озброєннями](#)», МКЧХ
- «[Використання соцмереж із метою захисту в умовах громади](#)», UNHCR

Інклюзивний підхід, запобігання завданню шкоди та чутливість до конфлікту

У який спосіб забезпечуються вимоги стосовно проведення оперативних заходів із надання EORE щодо урахування чутливості до гендерних проблем, віку, фізичних вад та різноманітності?

- Повідомлення та матеріали слід у максимально можливий спосіб адаптувати до різних потреб жінок, дівчат, хлопців і чоловіків, а також урахувати гендерні відмінності та чинники віку, наявності фізичних вад і різноманітності включно зі статусом переміщених осіб, етнічною належністю, мовою, расою, рівнем письменності, релігійними вподобаннями, місцем мешкання (у селі чи в місті) та ін.

Які міркування щодо керування ризиком слід урахувувати з метою захисту персоналу в процесі надання EORE в умовах збройного конфлікту чи напівсприятливих обставин?

- Україй важливо забезпечити нейтральність характеру повідомлень, матеріалів та заходів з EORE, тобто щоб вони не містили ознак засудження однієї з протиборчих сторін. Повідомлення в межах EORE фокусуються на загрозах від ВВП, але ні в якому разі не на тих, хто його застосовує.
- У разі надання EORE в умовах конфлікту слід пам'ятати про необхідну безпеку груп із надання EORE (IMAS 12.10). До початку розгортання групи необхідно провести аналіз стану безпеки / оцінювання ризику, щоб визначити, з яким потенційним ризиком зіткнуться групи з надання

EORE, включно із чинниками чутливості середовища, де проводиться навчання. Також необхідно вжити належних заходів щодо пом'якшення таких ризиків. Див. [IMAS 7.14](#) щодо керування ризиками в протимінній діяльності. Там наводиться докладніша інформація щодо оцінювання ризику, зокрема в додатках В та С.

- Далі наводяться деякі приклади щодо додаткових протоколів безпеки для умов міської забудови.
  - Надання дозволу на входження в район для груп із проведення EORE тільки після завершення перевірки району технічною групою.
  - Групи з проведення EORE / зв'язків із громадами працюють разом із групами з очищення або в безпосередній координації з ними (якщо очищення відбувається), спільно користуючись медичним забезпеченням та охоронними підрозділами.
  - Частіші перевірки статусу груп EORE / зв'язків із громадами відповідними лінійними керівниками.
  - Збільшення кількості медичного обладнання (наприклад, автомобілів переоснащених під машини швидкої допомоги).
  - Підвищений рівень професійної підготовки з надання першої допомоги та з лікування травм у групах з EORE / зв'язків із громадами.
  - Безперервний доступ груп до служб психосоціальної підтримки.
- Групам із надання EORE слід отримувати оновлені інструктажі/курси з техніки безпеки, щоб у такий спосіб вони були обізнані про ризики та ноу-хау щодо безпечного здійснення операцій у середовищі, забрудненому ВНП. [Натисніть тут, щоб отримати докладнішу інформацію щодо підготовки груп до роботи в умовах конфлікту.](#)
- Для груп із надання EORE / гуманітарної допомоги слід забезпечити безперервний доступ на рівні організації до служб психосоціальної підтримки, які діють у районах високої напруженості / конфліктів.
- Підхід, що передбачає дистанційне надання EORE в цифровому форматі, дозволяє виключити вплив ризиків, пов'язаних із безпекою груп EORE в разі неможливості отримання доступу. [Натисніть тут для отримання докладнішої інформації про EORE в цифровому форматі.](#)

Які міркування щодо незавдання шкоди та врахування чутливості до конфлікту слід застосувати з метою захисту постраждалих громад в процесі надання EORE підчас збройного конфлікту?

- Перед етапом запровадження слід провести аналіз обставин та сканування з метою виявлення чутливості до конфлікту. Це дозволить визначити потенційні чинники чутливості, які можуть піддати ризику населення, що страждає від конфлікту.
- Організаціям слід визначити, якими є безпечні повідомлення під час звітування, яким органам влади необхідно звітувати, а також якими є в цьому разі наслідки підходу «не завдати шкоди». Типовим прикладом є те, що в цих обставинах звітування про підозрілі предмети та/або надання EORE можуть виявитись особливо чутливими (IMAS 12.10).
- Слід уважно продумати питання помітності організацій. Протягом останніх восьми років (починаючи з 2014 р.) організації з протимінної діяльності, що працювали в спірних або неконтрольованих урядом районах, не мали жодної організаційної чи донорської помітності, оскільки вважалося, що це може піддати ризику мешканців у стосунках із їхньою владою. Подібні заходи вживалися протягом кампаній із надання EORE в надзвичайних ситуаціях за умов високої чутливості.

Що слід усвідомлювати під час надання EORE громадам, які зазнали травм і страждань?

- Будьте уважні під час розроблення повідомлень для населення, яке перебуває в стані гострого стресу та під впливом страху та психологічних травм. За допомогою повідомлень слід будувати обізнаність без посилання на страхи.
- Операторам із надання EORE в надзвичайних ситуаціях слід пройти підготовку в організаціях із надання першої психологічної допомоги (PFA) та користуватися положеннями видання

[«Перша психологічна допомога. Посібник для працівників на місцях»](#), опублікованого [українською](#) та більш ніж 30 іншими мовами, включно з румунською, словенською, російською, чеською та ін.

У чому полягає взаємний зв'язок між EORE/ CPP та психічним здоров'ям і психосоціальною підтримкою (MHPSS)?

EORE/ CPP надає свій внесок до першого шару [піраміди оперативних дій із забезпечення MHPSS](#), тобто «надаються послуги базового рівня та гарантується безпека» ([«Керівні вказівки IASC»](#)), зокрема в обставинах, коли застосування засобів ураження вибухової дії та збройного насильства розглядаються як основні проблеми, від яких потрібен захист.

Чи існують будь-які занепокоєння з погляду безпеки під час використання даних та проведення EORE?

- Дані повинні відповідати вимогам «Загальних положень про захист даних» (GDPR) та бути захищеними на достатньому рівні, щоб запобігти їхньому викраденню та подальшому розповсюдженню дезінформації. Про спроби таких дій повідомлялося телекомунікаційним кластером в Україні. Для отримання докладнішої інформації див. [«Керівні вказівки IASC із розподілу відповідальності за оперативні дані під час здійснення гуманітарної діяльності», лютий 2021 року](#).
- Деякі громади можуть не почуватися комфортно та/або навіть заглиблюватися в небезпеку через застосування цифрових інструментів. Зокрема, це справедливо для небезпечних районів, які відчувають напругу, якщо її можна інтерпретувати як загрозу безпеці. Організаціям слід застосувати підхід «не завдай шкоди», щоб захистити безпеку на фізичному та правовому рівні як для персоналу, так і для громад у разі використання цифрових інструментів, а також визначитися з реакцією на виклики у сфері конфіденційності та безпеки даних на всіх цифрових платформах.

Інші заходи на підтримку проведення EORE

Чи є необхідність у проведенні аналізу потреб щодо надання EORE в надзвичайній ситуації?

- Проведення вичерпного аналізу потреб не обов'язково виявляється доцільним чи доречним у надзвичайній ситуації
- Збирання певної інформації базового рівня може виявитися корисним у надзвичайних ситуаціях. Це стосується основних загроз, засобів комунікації, які досі наявні і працюють, соціальних груп, що піддаються найбільшому ризику, переліку організацій із надання гуманітарної допомоги, які мають доступ до постраждалих районів. Збирання цієї інформації може здійснюватися разом з іншими учасниками гуманітарної діяльності, якщо відсутня можливість здійснювати заходи на місцях.

У який спосіб можна підготувати групи до роботи в умовах суттєвого впливу конфлікту?

- Слід організувати Тренінг з поінформованості про вороже середовище (HEAT) чи подібний. Слід передбачити принаймні проведення інструктажу з питань безпеки в умовах наявності ВВП.
- Також слід провести тренінг із надання психосоціальної підтримки (PSS), щоб групи отримали відповідні навички застосування емпатії під час роботи з постраждалим населенням.
- Слід провести тренінг із надання невідкладної травматологічної допомоги під час реагування на нещасні випадки.

Які дані можна зараз збирати, з огляду на їхнє застосування під час надання EORE в майбутньому? У якому порядку це відбувається?

- Зараз саме той момент, коли слід визначити процедури надання звітів про постраждалих (відстежування травм) та типи загроз, щоб розпочати нанесення на карти даних щодо забруднення та результатів бомбування. Вони будуть використовуватися не лише на підтримку відстежування вихідного стану забруднення та проведення теоретичних досліджень для здійснення робіт із нетехнічного обстеження/очищення в майбутньому. Ця інформація може використовуватися на підтримку результативнішого надання EORE на основі доказів.
- Інші учасники гуманітарної діяльності можуть надавати підтримку проведенню EORE, обмінюючись інформацією щодо показників міграції, кінцевих пунктів призначення, ризиків, із якими стикаються в процесі переміщення та, зрештою, даних про наміри щодо повернення додому. Ця інформація є корисною в разі визначення пріоритетних районів і часу проведення EORE.
- Слід розробити та поширити серед організацій прості стандартні форми, а також навчити персонал їхньому використанню. Робоча група з управління інформацією для України під егідою Кластеру із питань захисту працює над створенням середовища для звітування. Якщо ви потребуєте підтримки під час розроблення конфігурації для інструментів управління інформацією, зверніться до Сулеймана Мукаххала (Sulaiman Mukahhal) (s.mukahhal@gichd.org).
- Підліткам і дорослим, які не пройшли відповідний курс навчання, слід уникати фотографування ВВП навіть із метою надсилання звітів, оскільки в такий спосіб вони можуть піддаватися ризику під час наближення до зазначених предметів.

Наскільки доцільним є планування потреб, якщо майбутній стан речей не відомий, а поточна ситуація безперервно змінюється?

- Продемонструйте донорам, що ви готові до складних завдань і плануєте майбутню діяльність
- Започаткуйте базу даних і постійно накопичуйте інформацію. Рекомендується зберігати дані та відстежувати тренди (статистику нещасних випадків, статистику жертв, типи забруднень та ін.).
- Здійсніть розробку процедур надання EORE в цифровому форматі, щоб продемонструвати потенціал і представити адаптовну дорожню карту для впровадження.
- Розвивайте партнерські відносини з постачальниками технологій, оскільки вони можуть допомогти із забезпеченням надання EORE в цифровому форматі на запит.

Мінімізація ризику для професіоналів, які працюють у районах, що постраждали внаслідок ВВП

Що слід усвідомлювати іншим учасникам гуманітарного процесу в Україні?

- На організації покладається зобов'язання забезпечити належну підготовку з питань безпеки всього персоналу, аби запобігти нещасним випадкам під час відрядження до районів, забруднених ВВП. На додаток до цього слід зауважити, що лише у випадку, якщо персонал перебуває в безпеці, він здатен продовжувати надання рятувальної підтримки постраждалому населенню.
- До навчального курсу для персоналу з питань безпеки слід додати обізнаність щодо загроз у вигляді ВВП, ідентифікації небезпечних районів та основоположної інформації щодо безпеки.
- Перебування в безпосередній близькості до вибухонебезпечних пристроїв завжди становить загрозу, і його слід уникати. До робіт із виявлення ВВП та поводження з ними слід залучати тільки навчених спеціалістів.

У який спосіб можуть журналісти безпечно та відповідально звітувати з України та про події в Україні?

- Перебуваючи в місцевості, де нещодавно відбулися бої чи артилерійський обстріл, обов'язково тримайтеся на безпечній відстані та не торкайтеся жодних предметів, оскільки є високий ризик контакту з у край небезпечним вибуховим пристроєм.
- Будьте обережні, не провокуйте ризиковані моделі поведінки (як-от поводження з ВВП чи їхня утилізація цивільними особами), оскільки подібні дії можуть подати приклад іншим у застосуванні в край ризикованих спроб відтворити подібні зразки поведінки.

У який спосіб можна організувати для себе / для співробітників своєї організації інструктаж із техніки безпеки протимінної діяльності?

- Для проведення такого заходу рекомендується звернутися до організації з протимінної діяльності по підтримку. Швейцарський фонд із розмінування (FSD) згоден відповідати на звернення у випадку потреби ([контактна інформація наведена вище](#)).

Додаткові ресурси

з питань проведення навчання щодо безпеки персоналу в районах, забруднених ВВП

- [«Довідник із безпечного поводження з наземними мінами, вибухонебезпечними залишками війни та СВП»](#), витяг з UNMAS (2015)

Додаткові ресурси й контактна інформація

Докладнішу інформацію див. у виданні

- [«Керівні вказівки щодо захисту переміщених осіб і біженців в Україні та за її межами»](#)
- [Короткі рекомендації щодо захисту в умовах української кризи](#)
- Додаткові ресурси для проведення EORE на [вебсторінці EORE Advisory Group](#)

Якщо ви бажаєте надати пропозицію щодо цього документа чи запит на отримання додаткових керівних указівок, зверніться до секретаря EORE AG Кейтлін Ходж на адресу k.hodge@gichd.org.

Переклад на українську мову виконано GICHD